

**ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
จังหวัดอุบลราชธานี***

**LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN THE 21st CENTURY UNDER
THE PROVINCIAL OFFICE OF THE NON-FORMAL AND INFORMAL EDUCATION
IN UBON RATCHATHANI PROVINCE**

อภิญา พลอาสา¹ และจิราภรณ์ พันสว่าง²

Apinya Pholasa¹ and Jiraporn Phansawan²

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{1,2}

Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus^{1,2}

Email : oilbc84@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน 3) เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นครู จำนวน 181 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ t-test (Independent Samples) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) โดยใช้สถิติ F-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้น จำแนกตามตำแหน่ง ด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ; ผู้บริหารสถานศึกษา; ศตวรรษที่ 21

*Received: September 20, 2022; Revised: October 12, 2022; Accepted: October 31, 2022

ABSTRACT

The objectives of the research were to 1) study leadership of school administrators in the 21st century under the provincial office of the non-formal and informal education in Ubon Ratchathani province, 2) compare the teachers' opinions on the leadership of school administrators in the 21st century under the provincial office of the non-formal and informal education classified by education, position and working experiences and, 3) collect the recommendations on the leadership of school administrators in the 21st century of the said schools. The samples consisted of 181 teachers under the provincial office of the non-formal and informal education in UbonRatchathani province. The research instrument was a questionnaire with a reliability value at 0.98. The statistics used to analyze the data were Frequency, percentage, mean, standard deviation. Statistics used for hypothesis testing using t-test (Independent Samples) and One-Way ANOVA using F-test statistics.

The research results showed that 1) leadership of school administrators in the 21st century. Overall and each aspect were at a high level. 2) The comparison of opinions towards leadership of school administrators in the 21st century, no difference except classified by location, cooperation, teamwork. There was a statistically significant difference at the .05 level.

Keywords : Leadership; School administrator; 21st century

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังอยู่ในยุคศตวรรษที่ 21 ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นด้านขีดความสามารถในการแข่งขัน เพื่อสร้างข้อได้เปรียบและความมุ่งมั่นของสังคมที่ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว อีกทั้งเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากโรคติดเชื้ออุบัติใหม่ที่มีการแพร่ระบาดเป็นวงกว้างและภัยพิบัติธรรมชาติ ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีพของมนุษย์ในแบบปกติ รวมไปถึงวงวิชาชีพอื่นๆ โดยเฉพาะด้านการศึกษา จากเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วทำให้มีการใช้เทคโนโลยีในการเชื่อมโยงข้อมูลและติดต่อสื่อสารกันเพิ่มสูงขึ้น วงการศึกษาจึงเกิดการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วยอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ทำให้สถานศึกษามีการปรับตัว ปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้และเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้รูปแบบใหม่เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลง การจัดการเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21 นี้ จึงเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 อันเป็นการเรียนรู้เพื่อให้แนวคิดของทักษะ 3 กลุ่ม ได้แก่ ทักษะชีวิตและการทำงาน ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (วิจารณ์พานิช, 2560) ดังนั้น การจัดการเรียนรู้เพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จึงเกิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการเพื่อรับมือให้ทันกับเหตุการณ์ ซึ่งถือเป็นเรื่องที่ทำนายสำหรับผู้บริหาร

ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ต้องมีทักษะ คุณลักษณะของผู้นำ และความสามารถในการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วที่เกิดขึ้นในยุคนี้ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ และเกิดประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้บังคับการและเป็นบุคคลสำคัญในการดำเนินการต่างๆ ของสถานศึกษา เป็นผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ วางแผน อำนาจการ และมอบหมายงานในกำกับให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ต้องมีการปฏิรูปตนเอง และการเปลี่ยนแปลงองค์การครั้งใหญ่ จัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ และความสมดุลเพื่อให้บริการการจัดการศึกษาบรรลุผลเสริมสร้างให้เกิดแรงบันดาลใจ เพื่อกระตุ้นผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดความร่วมมือ ดังนั้น ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นปัจจัยสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลในองค์กรอย่างมาก ทั้งในแง่ของการสร้างพฤติกรรมและควบคุมพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสถานศึกษา ด้วยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการเข้าไปมีอิทธิพลเหนือการทำงานของกลุ่มภายใต้สถานการณ์และช่วงเวลาที่เหมาะสม เพื่อกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานใช้ความพยายามทำงานให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา จะเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำย่อมนำพาสถานศึกษาก้าวไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

จากผลการประเมินปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านโครงสร้างการดำเนินงานขององค์กร ส่งผลต่อการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ซึ่งโครงสร้างการบริหารในระดับอำเภอ ตำแหน่งที่มีอำนาจในการบริหารงานมีเพียงตำแหน่ง ผอ.กศน.อำเภอ เท่านั้น และมีข้าราชการประจำในอำเภอจำนวนน้อยมาก นอกนั้นเป็นตำแหน่งอื่นๆ จึงส่งผลต่อด้านความคล่องตัวในการบริหารงานด้านต่างๆ อาทิเช่น งานพัสดุ งานธุรการ และการเบิกจ่ายงบประมาณมีความล่าช้า เป็นต้น (สมพงษ์ จิตระดับ, สุวิธิตา จรุงเกียรติกุลและคณะ, 2555) และในบทบาทหน้าที่ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการกำหนดอำนาจและหน้าที่ของสถานศึกษา ให้ กศน.อำเภอ มีหน้าที่จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี เป็นหน่วยงานภายใต้กำกับดูแลของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอ 25 แห่ง ในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต สร้างบรรยากาศในการทำงานและการเรียนรู้ ตลอดจนการใช้ทรัพยากรด้านการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ อันจะนำไปสู่การสร้างโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา การยกระดับคุณภาพและเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการสำหรับทุกกลุ่มเป้าหมาย และสร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการ โดยกลุ่มเป้าหมายของ กศน. ส่วนมากเป็นเยาวชนและผู้ใหญ่ซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ มีวุฒิภาวะ มีการประกอบอาชีพ ดูแลครอบครัว จึงมีข้อจำกัดมากมายในการเรียนรู้ ซึ่งลักษณะดังกล่าวทำให้การจัดการเรียนรู้ไม่เหมือนกับเด็กอื่นๆทั่วไป เพราะมีปัจจัยที่มีความแตกต่างกันหลายอย่าง เช่น ประสบการณ์ ความคิดอ่าน ความพร้อม ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องจัดให้สอดคล้องกับความต้องการและธรรมชาติของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมนำความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน และส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองรูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบเป็นกระบวนการของการศึกษาตลอดชีวิต มีภารกิจสำคัญที่มุ่งให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง

โดยเฉพาะการศึกษาพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตเป็นสิทธิ์ที่ ทุกคนพึงได้รับ นอกจากนั้นยังจะต้องได้รับการศึกษาที่ต่อเนื่องเพื่อนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพพัฒนาคุณภาพชีวิต และพัฒนาชุมชน สังคมในที่สุด (อัญชลี ธรรมะวิสิฏกุล, 2551) ดังนั้น ภาวะผู้นำของผู้บริหาร กศน.อำเภอ จึงเป็นกลไกสำคัญในขับเคลื่อนการดำเนินงานการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้มีคุณภาพ จัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนวิธีการให้สอดคล้องกับสภาพความจำเป็น และความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งทิศทางการพัฒนาของชุมชนได้อย่างรวดเร็วทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก อันเป็นภารกิจสำคัญของผู้บริหาร กศน.อำเภอ ในการนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ เพื่อให้ประชาชนและผู้เรียนทุกคนเกิดทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ต้องขับเคลื่อนองค์กรไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่มีคุณค่า โดยมุ่งที่จะสังเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และรวบรวมข้อเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดอุบลราชธานี ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ซึ่งจะช่วยให้สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สามารถจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยได้อย่างมีคุณภาพ เพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ก้าวไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ สังคมแห่งการสร้างสรรค์ และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามระดับการศึกษา ตำแหน่งและประสบการณ์ในการทำงาน

2.3 เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี ได้สารสนเทศเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้มีประสิทธิภาพต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครู ครูอาสาสมัคร ครู กศน.ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 181 คนเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษา หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือเพื่อการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นตรวจสอบรายการ ประกอบด้วยตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี ประกอบไปด้วย 8 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม 2) ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา 3) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 4) ด้านการสื่อสาร สารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ 5) ด้านการสร้างสรรค และนวัตกรรม 6) ด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ 7) ด้านอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ 8) ด้านการเปลี่ยนแปลง แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) เพื่อสอบถามเพื่อสอบถามข้อเสนอแนะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานีหาคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา(Content Validity) และความถูกต้องในการใช้ภาษาและด้านอื่นๆ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค (Index of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67-1.00 โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านและทดลองใช้ (Try-out) กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient Method) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับที่ 0.98 ผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด นำเรียนผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับทดลองใช้เครื่องมือ และขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์ ในรูปแบบ Google Form เพื่อขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามกับครูในสังกัดจำนวน 25 แห่งผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปสร้างแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์(Google form)ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านระบบออนไลน์สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานงานวิจัยด้วยค่า t-test (Independent Samples) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) โดยใช้สถิติ F-test

5. ผลการวิจัย

5.1 ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี	ระดับความคิดเห็น			
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม	4.50	0.64	มากที่สุด	1
2. ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา	4.49	0.66	มาก	2
3. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	4.46	0.65	มาก	5
4. ด้านการสื่อสาร สารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ	4.45	0.63	มาก	6
5. ด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม	4.41	0.68	มาก	8
6. ด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์	4.45	0.66	มาก	7
7. ด้านอาชีพ และทักษะการเรียนรู้	4.49	0.67	มาก	3
8. ด้านการเปลี่ยนแปลง	4.48	0.64	มาก	4
รวม	4.46	0.53	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก($\bar{X}=4.46, S.D.=0.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม($\bar{X}=4.50, S.D.=0.64$) ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา($\bar{X}=4.49, S.D.=0.66$) ด้านอาชีพ และทักษะการเรียนรู้($\bar{X}=4.49, S.D.=0.67$) ด้านการเปลี่ยนแปลง($\bar{X}=4.48, S.D.=0.64$) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร($\bar{X}=4.46, S.D.=0.65$) ด้านการสื่อสาร สารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ($\bar{X}=4.45, S.D.=0.63$) ด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์($\bar{X}=4.45, S.D.=0.66$) และด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม($\bar{X}=4.41, S.D.=0.68$) ตามลำดับเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1) ด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารสร้างกิจกรรมการทำงานที่ทำให้เกิดความรับผิดชอบ รองลงมา คือ ผู้บริหารมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อภารกิจงาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสร้างกิจกรรมการทำงานที่ทำให้เกิดความสุขในการทำงาน

2) ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา พบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินข้อมูลในเชิงเหตุผล รองลงมา คือ ผู้บริหารสื่อสารเพื่อนำไปสู่ความเชื่อ และตัดสินใจลงมือปฏิบัติ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสังเคราะห์และเชื่อมโยงข้อมูลรวมทั้งทสรุปที่เกิดขึ้นได้

3) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารประยุกต์ใช้ ICT ตามกรอบแห่งคุณธรรมจริยธรรม รองลงมา คือ ผู้บริหารใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือเพื่อการจัดการองค์กร และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือเพื่อการบริหาร

4) ด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ พบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพในสภาพแวดล้อมหรือบริบทที่ต่างกัน รองลงมา คือ ผู้บริหารประยุกต์ใช้สื่อตามกรอบแห่งคุณธรรมจริยธรรม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสื่อสารในการกำหนดจุดมุ่งหมายเฉพาะทั้งการรายงาน การสอน และการสร้างแรงจูงใจ

5) ด้านการสร้างสรรคและนวัตกรรม พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารยอมรับในโลกทัศน์ใหม่ รองลงมา คือ ผู้บริหารทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีการประยุกต์ใช้ความคิด เช่น การระดมสมอง เพื่อสร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่

6) ด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารดำรงชีวิตและปฏิบัติงานในพื้นที่ต่างวัฒนธรรมอย่างเป็นความสุข รองลงมา คือ ผู้บริหารเปิดโลกทัศน์และปลูกจิตสำนึกเพื่อมองเห็นคุณค่าในความแตกต่าง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีความเข้าใจในความแตกต่างของคนที่มีความหลากหลายทั้งในด้านชาติพันธุ์ วัฒนธรรมและแนวความคิด

7) ด้านอาชีพและทักษะการเรียนรู้ พบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารแบบอย่างที่ดีในการปรับตัวตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร รองลงมา คือ ผู้บริหารกำหนดเป้าหมายการทำงานได้อย่างชัดเจนบนฐานความสำเร็จตามเกณฑ์ที่กำหนด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารเป็นผู้นำที่สร้างสรรค์ให้เกิดผลเชิงบวกกับการทำงาน

8) ด้านการเปลี่ยนแปลง พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารตระหนักถึงสังคมและวัฒนธรรม มีความเมตตา มีความกรุณา มีวินัย มีคุณธรรม และมีจริยธรรมรองลงมา คือ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีความรู้ที่ทันสมัยเพื่อพัฒนางาน

5.2 ผลการทดสอบสมมติฐานในการวิจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน สรุปได้ดังนี้

5.2.1 ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามระดับการศึกษาพบว่าโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

5.2.2 ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามตำแหน่งโดยรวม ไม่แตกต่างกัน และ รายด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2.3 ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานีจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมและราย ด้านไม่แตกต่างกัน

5.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า มีข้อเสนอแนะสรุปได้ดังนี้

5.3.1 ด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมผู้บริหารควรสร้างการรับรู้ ชี้แจงการดำเนินงานที่ ชัดเจน จัดวางบุคคลให้เหมาะกับงาน มีมิติสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชาเคารพความคิดเห็น สร้างขวัญกำลังใจ และอำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน

5.3.2 ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาผู้บริหารควรใช้เหตุใช้ผลพิจารณา ไตร่ตรองอย่างรอบคอบ ศึกษาข้อมูล หลักฐาน แยกแยะข้อมูลใดเป็นข้อเท็จจริง ข้อมูลใดเป็นความคิดเห็น และพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูล

5.3.3 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารผู้บริหารควรนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการ สื่อสาร ส่งเสริมสนับสนุนอุปกรณ์ที่รองรับต่อการพัฒนาระบบการบริหารจัดการในองค์กร และจัดให้มีการอบรมเสริมสร้างทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ

5.3.4 ด้านการสื่อสาร สารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อผู้บริหารจะต้องผู้นำข้อมูลข่าวสารสื่อสารได้ หลากหลายช่องทาง และส่งเสริมการใช้สื่อในทางที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ และตระหนักถึงความสำคัญ ของการเลือกใช้สื่อรูปแบบต่างๆ ให้เหมาะสม

5.3.5 ด้านการสร้างสรรค และนวัตกรรมผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนการสร้างสรรค นวัตกรรมของผู้ใต้บังคับบัญชา นำนวัตกรรมใหม่ๆมาใช้ในการปฏิบัติงาน สร้างแรงจูงใจในการพัฒนา นวัตกรรมให้กับบุคลากรเพื่อเพิ่มศักยภาพขององค์กร

5.3.6 ด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ผู้บริหารควรทำความเข้าใจความ แตกต่างของบริบทของพื้นที่นั้นๆเรียนรู้วัฒนธรรมและกระบวนทัศน์ แยกแยะด้วยเหตุผลและใช้ความ แตกต่างทางวัฒนธรรมในการบริหารองค์กร

5.3.7 ด้านอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ผู้บริหารควรมีทักษะด้านอาชีพและทักษะการเรียนรู้ที่ แปลกใหม่อยู่เสมอ เพื่อใช้ในการพัฒนางานในองค์กรถ่ายทอดวิสัยทัศน์และอุดมการณ์การทำงานและเป็น ตัวอย่างที่ดี

5.3.8 ด้านการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารต้องรู้จักปรับตัว มีทักษะความรู้ที่เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย และสภาพทางสังคมเพื่อนำมาประยุกต์ให้ในงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด

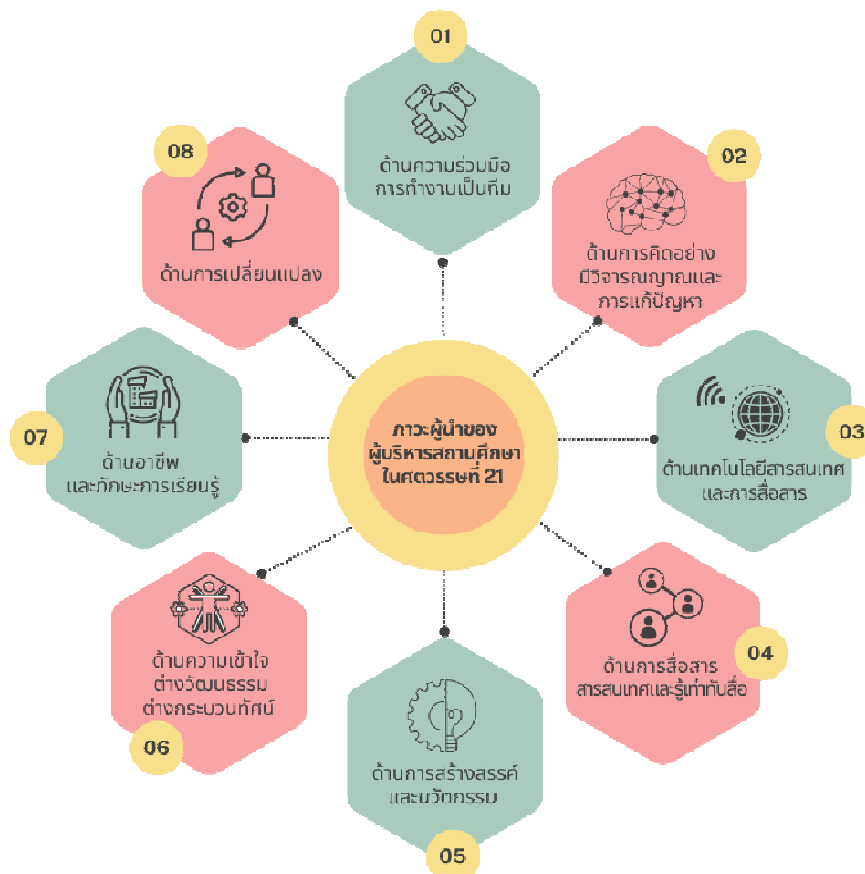
6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 จากผลการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานีผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำ

ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับ มาก ทุกด้าน เมื่อเปรียบเทียบระดับการแสดงผลภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามสถานภาพ พบว่า ด้านการมี วิสัยทัศน์ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการมีความยืดหยุ่น และด้านการทำงานเป็นทีม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

7. องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วย 1) ด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม 2) ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา 3) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสาร 4) ด้านการสื่อสาร สารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ 5) ด้านการสร้างสรรค และนวัตกรรม 6) ด้าน ความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ 7) ด้านอาชีพ และทักษะการเรียนรู้และ 8) ด้านการ เปลี่ยนแปลง ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานีทุกด้านอยู่ในระดับมาก แต่มีบางด้านยังอยู่ในระดับน้อยกว่าด้านอื่นๆ คือ ด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร จึงจำเป็นต้องปรับปรุงและพัฒนา โดยการบริหารงานควรเน้นในเรื่องการส่งเสริมการสร้างสรรค์ พัฒนานวัตกรรม มีการนำนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงาน และสร้างแรงจูงใจในการพัฒนานวัตกรรมให้กับผู้บริหารและบุคลากรในสังกัด

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานีด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม อยู่ในระดับน้อยที่สุด ดังนั้นควรส่งเสริมให้ผู้บริหารพัฒนาในด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรมส่วนด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม ดังนั้น ควรส่งเสริมการร่วมมือการทำงานเป็นทีมให้เป็นแนวปฏิบัติที่ดีต่อไป

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรมีการทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านการสร้างสรรค์ และพัฒนานวัตกรรมสู่ความสำเร็จในองค์กร

9. บรรณานุกรม

- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ. (2551). การกำหนดอำนาจและหน้าที่ของสถานศึกษา. สืบค้นเมื่อ 8 ตุลาคม 2564. จาก <http://203.147.24.83/onieWeb/plann/files/laws/k-am-ksn-2551.pdf>
- วัลลภา หมื่นมา. (2559). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคามวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2560). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : บริษัท ตลาดาพับลิเคชั่น.
- ศรสวรรค์ บุญณภรณ์ชัย. (2561). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนทวิธาภิเศก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยเกริก.
- ศิริชัย แปลกลินธุ์. (2558). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามขาท่าหาดยาวสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคามวิทยาลัย.

- สมพงษ์ จิตระดับ สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล และคณะ. (2564). รายงานการวิจัย เรื่อง การประเมินผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) ตามแนวพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ : รังษีการพิมพ์.
- อัญชลี ปสันดา. (2562). แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในศตวรรษที่ 21. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการศึกษาดูแลชีวิตและการพัฒนามนุษย์. ภาควิชาการศึกษาดูแลชีวิต : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อัญชลี ธรรมะวิธกุล. (2551). หลักการของการจัดการศึกษานอกระบบ และปรัชญาการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบ. สืบค้นเมื่อ 8 ตุลาคม 2564. จาก <https://panchalee.wordpress.com/2009/03/28/>